

UCHWAŁA

Dnia 8 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Sławomir Niedzielak (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Paweł Zubert

SSN Konrad Wytrykowski

Protokolant Marta Brzezińska

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w G. – D. S.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej

na posiedzeniu w dniu 8 września 2020 r.

zażalenia wnioskodawcy K. S.

na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym

z dnia 3 marca 2020 r., sygn. akt PK I SD (...)

w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie obwinionej do odpowiedzialności karnej
za czyny z art. 216 § 1 k.k. oraz art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k.

uchwała:

- 1. uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu w Izbie Dyscyplinarnej, w Wydziale Pierwszym;**
- 2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uchwałą z dnia 8 stycznia 2019 r., w sprawie o sygn. akt PK I SD (...) (PK I (...)), po rozpoznaniu wniosku adwokata Ł. M. – pełnomocnika K. S., odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator Prokuratury Rejonowej w G. D. S. za czyn polegający na tym, że:

1. w okresie od 20 listopada 2015 r. do 15 maja 2016 r. w D. i w innych miejscowościach znieważała pokrzywdzonego K. S., w tym poprzez środki komunikacji bezpośredniej, tj. telefon i w jego obecności, używając słów powszechnie uznawanych za wulgarne i obelżywe, tj. o czyn z art. 216 § 1 k.k.,
2. w dniu 1 marca 2016 r. w S., ul. F., wielokrotnie uderzała K. S. po głowie i podrapała, czym naruszyła jego nietykalność cielesną oraz czym spowodowała naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, tj. o czyn z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k.

Zażalenie na tę uchwałę wniósł K. S. Zaskarżył uchwałę w całości. Podniósł, że zgodnie z art. 135 § 14 oraz art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 438 pkt 2 – 3 k.p.k. doszło do obrazy przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, która również miała wpływ na treść tego orzeczenia, oraz w zw. z art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k. gdyż uchwała przesłana do strony i pełnomocnika jest odpisem, a nie egzemplarzem uchwały, a przesłany odpis nie zawiera podpisów Sędziów SD.

W konkluzji wniósł o uchylenie uchwały i przychylenie się do wniosku z art. 135 ustawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora D. S.

Zażalenie na uchwałę wywiódł również pełnomocnik K. S. adwokat Ł. M. Zaskarżył uchwałę w całości. Zaskarżonej uchwale zarzucił: naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 135 § 5 i 6 ustawy Prawo o prokuraturze, polegającą na ich błędnej wykładni, poprzez przyjęcie, iż dowodem koniecznym do rozpoznania wniosku o pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej a zarazem

ustalenia, iż zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, jest subsydiarny akt oskarżenia w sytuacji gdy z normy zawartej we wskazanych przepisach wynika, że Sąd dyscyplinarny orzeka na podstawie wniosku i dowodów załączonych przez wnioskodawcę.

W konkluzji wniośł o zmianę zaskarżonej uchwały poprzez zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w G. – D. S.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu zażaleń, uchwałą z dnia 17 lipca 2019 r., sygn. akt I Do 17/19, uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uchwałą z dnia 3 marca 2020 r., sygn. akt PK I SD (...) ponownie odmówił zezwolenia na pociągnięcie prokurator Prokuratury Rejonowej w G. D. S. do odpowiedzialności karnej za obydwa wskazane we wniosku czyny.

Zażalenie na uchwałę wniośł K. S.. Zaskarżył uchwałę w całości, na podstawie art. 135 §§ 5 i 8 w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 438 pkt 2 – 3 k.p.k. zarzucił uchwale obrazę przepisów postępowania i błąd w ustaleniach faktycznych, które miały wpływ na treść orzeczenia, poprzez:

1. obrazę przepisów postępowania, tj. art. 94 § 1 pkt 4 k.p.k. oraz art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k., polegającą na przytoczeniu przez Sąd Dyscyplinarny jedynie przepisów prawa art. 17 § 1 pkt 1 i 6 k.p.k. bez przytoczenia w *petitum* podstawy swojego rozstrzygnięcia formalnego,
2. błąd w ustaleniach faktycznych w zakresie art. 101 § 2 k.k. w zw. z art. 102 k.k., gdyż zgodnie z art. 487 k.p.k. wniesienie aktu oskarżenia jest równoznaczne z wszczęciem postępowania prywatnoscargowego, gdyż Sąd nie wydaje odrębnego postanowienia o wszczęcie postępowania prywatnoscargowego – art. 485 k.p.k. w zw. z Działem VIII k.p.k. od art. 337 k.p.k.,
3. nieprzestrzeganie przez Sąd Dyscyplinarny wyroku Sądu Najwyższego o sygn. akt II DSI 5/19 z dnia 18 lipca 2019 r., poprzez wdrożenie procedury

Niebieskiej Karty i poinformowanie sądu opiekuńczego o konieczności wszczęcia postępowania z urzędu celem wglądu w sytuację rodzinną.

W konkluzji wniósł o uchylenie uchwały w całości i zezwolenie na pociągnięcie prokurator D. S. do odpowiedzialności karnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zaskarżona uchwała nie mogła się ostać.

W dniu 14 lutego 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2020.190 ze zm.).

Wyżej wskazaną ustawą dokonano w szczególności zmiany treści art. 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym oraz art. 145 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. 2017 r., poz. 1767).

W art. 27 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym dodano pkt 1 lit. a. Z przepisu art. 27 § 1 pkt 1 lit.a. wynika teraz wprost, że do właściwości Izby Dyscyplinarnej należą sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury.

Jednocześnie zmieniono treść art. 27 § 3 pkt 2 ustawy o Sądzie Najwyższym. Przepis tego artykułu stanowi aktualnie, że Wydział Pierwszy Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego rozpoznaje w szczególności sprawy sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury dotyczące:

1. przewinień dyscyplinarnych, rozpoznawane w pierwszej instancji przez Sąd Najwyższy,
2. zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie.

Natomiast w art. 145 ustawy Prawo o prokuraturze dodano § 1 lit. a., który stanowi, że w sprawach, o których mowa w art. 135, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej, a w drugiej instancji Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Izby Dyscyplinarnej.

Oczywistym jest zatem, że w wyniku tych zmian, od dnia 14 lutego 2020 r. do rozpoznawania spraw o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do

odpowiedzialności karnej w pierwszej instancji nie jest już właściwy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, lecz Sąd Najwyższy w Izbie Dyscyplinarnej, w Wydziale Pierwszym, w składzie jednego sędziego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2020r., sygn. akt II DZP 1/20).

Tymczasem zaskarżona uchwała zapadła w dniu 3 marca 2020 r., czyli już po wejściu w życie wskazanych wyżej zmian, a mimo to została wydana przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, który działał rzecz jasna w składzie trzech prokuratorów.

Została zatem wydana z obrazą art. 439 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze, gdyż nienależyta obsada sądu zachodzi nie tylko wtedy, gdy sąd orzekał w składzie nieznanym ustawie, ale również wówczas „gdy sąd orzekał w składzie wprawdzie znanym ustawie, ale nieprzewidzianym przez obowiązujące przepisy dla danego rodzaju spraw” (Dariusz Świecki, Komentarz aktualizowany do art.439 Kodeksu postępowania karnego, LEX/el., 2020).

Zaskarżona uchwała podlega zatem uchyleniu a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania sądowi właściwemu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia.

Niemniej jednak, dla porządku Sąd Najwyższy stwierdza, że zaskarżona uchwała podlegałaby uchyleniu nawet wówczas, gdyby nie była dotknięta wyżej wskazaną wadą, gdyż jest dotknięta również względnymi przyczynami odwoławczymi.

W tym kontekście należy podnieść, co następuje:

Z treści zażalenia wynika jasno, że wnioskodawca zaskarżył uchwałę w całości i nadal domaga się zezwolenia na pociągnięcie prokurator D. S. do odpowiedzialności karnej za obydwa czyny wskazane we wniosku. Jednocześnie analiza treści zażalenia wskazuje, że skarżący, który nie jest podmiotem kwalifikowanym w rozumieniu art. 427 § 2 k.p.k., twierdzi, że uchwała obarczona jest w zakresie:

- pkt 1 - uchybieniem polegającym na tym, że sąd dyscyplinarny całkowicie dowolnie ustalił, że nie zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokurator D.S. przestępstwa z art. 216 § 1 k.k. wskazanego w pkt

1 wniosku o zezwolenie na pociągnięcie wyżej wymienionej do odpowiedzialności karnej;

- pkt 2 - uchybieniem polegającym na niezasadnym przyjęciu, że doszło już do przedawnienia karalności przestępstwa z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. wskazanego w pkt 2 wniosku o zezwolenie,

co doprowadziło sąd dyscyplinarny do nietrafnego przyjęcia, że brak jest podstaw do zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w odniesieniu do obu wskazanych we wniosku zachowań.

Tak odczytane stanowisko skarżącego należy uznać za trafne, niezależnie od literalnej treści argumentacji podniesionej w zarzutach zażalenia.

W odniesieniu do rozstrzygnięcia z pkt 1 uchwały stwierdzić należy, że istotnie obraża ono zasady swobodnego orzekania, gdyż Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, w istocie rzeczy, nie wyjaśnia dlaczego odrzucił twierdzenie wnioskodawcy, że zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokurator D. S. przestępstwa wskazanego w pkt 1 wniosku o zezwolenie na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej. Praktycznie rzecz biorąc, omawia wyłącznie warunki prawne dopuszczalności zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. Nie czyni natomiast żadnych własnych ustaleń faktycznych w zakresie twierdzeń wniosku, w kontekście znamion przestępstwa z art. 216 § 1 k.k. i stopnia uprawdopodobnienia, że prokurator D. S. się takiego nie dopuściła. Przywołuje jedynie ogólnikowo ustalenia sądu powszechnego w sprawie cywilnej o rozwód, z których wynika, że małżonkowie D. i K. S. byli w stanie silnego konfliktu, „w trakcie którego obydwójce wypowiadali względem siebie wulgaryzmy”, nie siląc się nawet na własną analizę dowodów przeprowadzonych przez ten sąd.

Tymczasem materia wyroku rozwodowego nie jest tożsama z przedmiotem sprawy karnej, a sąd dyscyplinarny, jako samodzielny jurysdykcyjnie, nie jest związany ustaleniami faktycznymi poczynionymi w sprawie cywilnej.

W tym stanie rzeczy opisane postąpienie Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym żadną miarą nie może samo w sobie uzasadniać rozstrzygnięcia z pkt 1 zaskarżonej uchwały. Uchwała w wyżej wskazanym zakresie jest w oczywisty sposób dotknięta obrazą art. 7 i 8 § 1 k.p.k., która mogła mieć

wpływ na treść rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze.

W zakresie drugiego z rozstrzygnięć brak jest jakichkolwiek ustaleń faktycznych, czy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokuratora D. S. czynu objętego wnioskiem, pomimo że brak takiego podejrzenia wyprzedza jako uzasadnienie odmowy kwestię ewentualnego upływu terminów przedawnienia.

Przed wszystkim należy jednak zauważyć, że Sąd pierwszej instancji, błędnie – bez jakiegokolwiek analizy prawnej pojęcia „wszczęto postępowanie” w rozumieniu art. 102 k.k. w odniesieniu do przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, błędnie uznał, że doszło do przedawnienia karalności czynu wskazanego w pkt 2 wniosku.

Stwierdzić trzeba, że „wszczęcie postępowania”, o którym mowa w art. 102 k.p.k. w przypadku przestępstw prywatnoskargowych, w myśl utrwalonych poglądów judykatury i doktryny, to nie tylko wniesienie prywatnoskargowego aktu oskarżenia, ale również złożenie przez pokrzywdzonego do policji lub prokuratora skargi wyrażającej wolę ścigania i ukarania określonej osoby (zob. uchwała SN z dnia 15 kwietnia 1971 r., VI KZP 79/70, OSNKW 1971, nr 6, poz. 84; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 1996 r., IV KKN 94/96, Lex nr 28769; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., III KK 212/16, Lex nr 2142561 i przywołane w nich judykaty i literatura; A.Marek, Kodeks karny, wyd. IV, Warszawa 2007, s. 237, art. 102, teza 3; E.Plebanek „Kilka uwag o przedawnieniu ...” Czasopismo prawa karnego i nauk penalnych, Rok XIV: 2010, z 3).

Zawiadomienia o popełnieniu przestępstw, w tym wskazanych aktualnie we wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokurator D. S. do odpowiedzialności karnej, z których będący przedmiotem punktu 2 zaskarżonej uchwały miał mieć miejsce w dniu 1 marca 2016 r., K. S. złożył w dniu 1 kwietnia 2016 r.

Do wszczęcia postępowania doszło więc przed upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, a zatem karalność przestępstwa wskazanego w pkt 2 wniosku K. S. ustałaby zgodnie z art. 102 k.k. dopiero z upływem 5 lat od zakończenia tego okresu (pomijając kwestię spoczywania biegu przedawnienia).

Czynności podjęte przez wnioskodawcę nie pozwalają zatem na uznanie, że nastąpiło przedawnienie karalności przestępstwa z pkt 2 jego wniosku.

Z tych względów należy uznać, że rozstrzygnięcie z pkt 2 zaskarżonej uchwały nie odpowiada prawu, jako dotknięte obrazą prawa materialnego, o której mowa w art. 438 pkt 1a k.p.k.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy był zmuszony uchylić zaskarżoną uchwałę i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu w Izbie Dyscyplinarnej, w Wydziale Pierwszym, jako właściwemu w pierwszej instancji do rozpoznawania spraw o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, zgodnie z art. 145 § 1 a ustawy Prawo o prokuraturze w brzmieniu obowiązującym od dnia 14 lutego 2020 r.